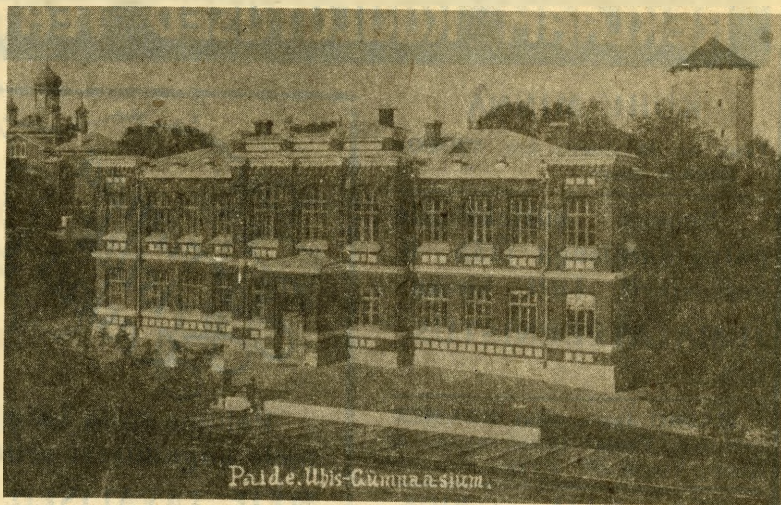

Kas taasavada Paide Gümnaasium?

Paide 1. Keskkooli eakamate vilistlaste seas on aastaid olnud mõtteis (eriti veel nüüd, mil oleme saanud näiliselt iseseisvaks) taasavada Paide Gümnaasium 1940. aastal lõhuti Eesti Vabariigi koolivõrk, Paide Gümnaasium koos progümnaasiumiga nimetati ümber Paide Keskkooliks, mille järglane on 1. keskkool. Kui mind vanemate vilistlaste seast 23. novembril 1991 kooli aupäevale kutsuti, edastasin kaasõpivkondlaste mõtte noorele direktorile. Sellele järgnes Peeter Putki muhelev naeratus ja teadaandmine, et koolis on sama mõte liikvel.

Paide Gümnaasium oli Eestis tuntud range nõudlikkuse ja kõrge õppetaseme poolest. Kui õpilane ei suutnud end vee peal hoida, pidi ta koolist lahkuma. Klassikursuse kordama jäämine oli tollal taunitav. Kord oli ranget, kes sellele ei allunud, heideti koolist välja. Õpilastel oli ühtne vormiriietus ja koolimüts, mille kandmine koolis ja väljaspool kooli oli kohustuslik. Eristlõhku pandi viisakale käitumisele ja tervitamisele. Õpilased olid kohustatud kõigjal ja igasuguses olukorras käituma korrektelt, andes sellega teistele eeskuju. Gümnaasistid pidid olema linna pärlid, oma kooli uhkus.

Paide Gümnaasiumi pidas ülal linnavalitsus, mõningal määral toetas maavalitsuse kooliosakond. Kool oli tasuline, iga lapse pealt pidid vanemad maksma 50 krooni õppeaastas, mis oli tollal suur raha. Õppemaksust vastastati andekaid ja vaesest perekonnast pärit õpilasi. Oli ka neid, kellele linnavalitsus andis tasuta õpikud, õppevahendid ja maksis iga kuu toetust 25 krooni ulatuses. Meie koolis hinnati püüdlikkust, visadust, austust ja andekust. Paljud rikkaste vanemate lapsed, kes ei viitsinud õppida, olid sunnitud koolist lahkuma.

Olime lugenud A. H. Tammsaare «Tõe ja õiguse» teist köidet. Kujutasime endale ette vana Maurust, kes poiste ees kätega vehkides hüüdis, et eesti poisid peavad õppima nagu hülud. Küllap seegi avaldas mõju.

Meil oli suurepärane koolijuht direktor Anton Härma. Keegi meist ei kuulnud teda vihasena kärkimas. Ta oli tagasihoidlik, tohutult rahulik, heasoovlik, otsekohene ja, kui vaja, karm. Minu klassile andis ta ladina keele tunde. Ta oli õpilaste seas väga populaarne, me kõik austasime teda.

Direktorit abistas inspektoriss usuteadlane Amanda Salk. Ta oskas oma usuõpetuse (polnud kohustuslik) nii põnevaks teha, et keegi ei tahtnud puududa ja ootasime huviga järgmist tundi. Iga õppenädalat alustasime esmaspäeva hommikuti hommikupalvusega kooli saalis. Ka seal olid kõik õpilased.

Meie õpetajad olid saanud hea ettevalmistuse. Poistele oli kahtlemata suur eeskuju riigikaitselise kasvatusõpetaja, laskesportlane ja 12kordne maailmameister leitnant August Liivik.

Poliitikat meie koolis ei tehtud. Teadsime, et elame vabas Eestis. Me kõik armastasime oma kodumaad.

Paide Gümnaasiumis oli humanitaar- ja reaalaru. Humanitaarharu õppeplaanis oli peamine rõhk humanitaarainetel, esikohal keeled. Eesti keelt õppisime kaheksa tundi nädalas. Esimene võõrkeel oli inglise (kuus tundi), teine saksa (viis tundi) keel. Kohustuslik oli ladina keel (viis tundi). Matemaatik oli ainult kolm tundi, ka teisi reaarlaineid oli vähe. Reaalharus olid peamised matemaatika, füüsika, keemia jm. Humanitaarainete tunde oli vähem.

Taasavatavas Paide Gümnaasiumis on soovitatav avada mõlemad harud. Õppekavva tuleb ilmtingimata võtta ladina keel, ülearune poleks kreeka keel, kui

ainult õpetaja leiaks. Küll tahaks, et õpilased saaksid õppida prantsuse, soome, rootsi jt. keeli.

Meil oli oma aed, mida hooldas loodusteadlane õpetaja Reet Aarma. Kasvasid õuna-, ploomi-, pirni-, kreegi- ja kirsipuud. Aukohal olid sõstrapõõsad ja vaarikad. Seal tööd tehes tekkis huvi aianduse vastu. Kooliaia asemel on nüüd gigantne apteek-ladu.

Koolil olid omad tavad. Õppeaasta teisel nädalal oli tutvumisõhtu. Kooli aastapäeva pühitseme 23. novembril. Sagedased olid klassiõhtud, kus õpetati lauakombeid, seltskondlikku käitumist ja tantsusamme. Kõikidel pidudel oli peoperenaiseks väsimatu kodumajanduse ainete õpetaja soomlanna prl. Fanny Kekäläinen.

Probleemiks jääb vana gümnaasiumihoone, mis tuleb ilmtingimata taasavatavale gümnaasiumile tagasi anda. Keskraamatukogule peab leidma uued, sobilikud ruumid.

Vana koolihoone vajab põhjalikku ja kõrge kvaliteediga kapitalremonti. Endised ja tänased linna- ja maakonna (rajooni) juhid on andnud korduvalt lubadusi remondiga alustada, kuid lubadusteks on need jäänudki. Vilistlastel on välja pakkuda uus lahendus: teha korjandus välismaal elavate Paide Gümnaasiumi vilistlaste hulgas, millele lisada Kodu-Eesti vastavast korjandusest saadav raha. Kokku peaks saama piisava summa, et kutsuda siia mõni välismaa ehitusfirma, kes maja remondiks. Meie ühine eesmärk on päästa see nii omapärase stiiliga hoone hävingust ja anda tagasi koolile. **JAAN ARVOLA,**

1941. aasta vilistlane